

YLI
LUONNOLLISEN

*Mentalistin tutkimusmatka
salatieteisiin*

JOSE
AHONEN

ATENA

© Jose Ahonen ja Atena / Kustannusosakeyhtiö Otava 2023

Atena
Jyväskylä
atena.fi

ISBN 978-951-1-45140-2

OTAVA
KIRJAPAINO
Keuruu 2023

SISÄLLYS

- Alussa oli pimeys ✎ 7
- Kuinka muutuin näkymättömäksi ✎ 19
- Kun kuolleet puhuvat ✎ 29
- Energiaparantajan vastaanotolla ✎ 45
- Musta vyö mystiikassa ✎ 63
- Kun mieli ylittää kehon rajat ✎ 87
- Katse taivaalle: lentävien lautasten paluu ✎ 107
- Silkkaa olemisen riemua ✎ 145
- Ihmelääkettä sademetsästä ✎ 151
- Taikurin kortti ✎ 165
- Lopuksi ✎ 179
- Vahvat suositukset ✎ 187
- Kiitokset ✎ 191

ALUSSA OLI
PIMEYS

*»Mieli on kuin laskuvarjo.
Se toimii vain,
jos pidämme sen avoinna.»*

THOMAS DEWAR

Samaani, poppatohtori, velho, tietäjä, noita, voodoo-pappi, parantaja. Kaikissa ihmiskunnan kulttuureissa löytyy oma nimikkeensä ihmiselle, joka parantaa, siunaa, kiroaa tai näkee yli luonnollisen. Pohjoisessa hommaa hoitivat Lapin noidat, modernilta nimitykseltään samaanit. Eteläisemmässä Suomessa salatieteiden mestareita olivat velhot ja noidat. Haitilaisen kulttuurin voodoo-papit ovat edelleen kansansa keskuudessa arvostettuja ja voimakkaita hahmoja. Etelä-Amerikassa samaanit valmistavat ayahuasca-nimistä psykedeelistä keitosta, jota länsimaiset ihmiset käyvät nauttimassa osana rituaalia, jonka tarkoituksena on saada ihminen lankeamaan loveen, astumaan yli fyysisen maailman ja ymmärtämään perimmäisiä totuuksia todellisuudesta.

Kun etsii synonyymeja sanalle »noita», löytyy listalta myös taikuri. On totta, että me taikurit ja mentalistit hallitsemme jonkinlaisen esoterian, salatieteen opit. Tiedämme asioita, joita taikuuden teoriaan ja käytäntöön perehtymätön ei tiedä. Parantamisen tai tajunnan laajentamisen sijaan käytämme kuitenkin taitojamme lähinnä viihdyttämiseen. Kaikki taikurin tai mentalistin esittämät temput eivät kuitenkaan suinkaan ole sorminäppäryyttä, matematiikkaa tai harhautusta. Mukaan mahtuu myös demonstraatioita, jotka ovat loppujen lopuksi hyvin samankaltaisia kuin joidenkin

samaanien esittämät rituaalitaikat: todellisuuden hetkellistä muovaamista.

Olen uskonnoton skeptikko, kuten moni muukin taikuri tai mentalisti. Varsinkin skeptisyys korostuu alallani. Tämä on luonnollista, jos otetaan huomioon erikoinen asemamme ja näkökulmamme. Kun näkee tuhansia kertoja lähietäisyydeltä, kuinka ihmisen muisti, havaintokyky tai looginen päättelykyky ovat sumutettavissa yksinkertaisten temppujen avulla, alkaa muodostua kuva siitä, kuinka helposti huijattavissa aivomme ovat. Kun saa suggestion tai hypnoosin avulla ihmisen unohtamaan asioita ja kokemaan jotain, mitä ei ole olemassa, tai vaikkapa hallusinoimaan, alkaa ymmärtää, kuinka vaikutuksille altis todellisuuden kokemuksemme on.

Nuorempana ateismini ja skeptisyyteni oli huomattavasti nykyistä jyrkempää. Pidin täytenä hulluutena sitä, että aikeiset ihmiset uskovat aaveisiin, ufoihin, enkeleihin tai selvänäkemisen lahjaan. Yhdysvaltalaisen taikurin ja skeptikon James Randin miljoonan dollarin haasteessa luvataan rahapotti sille, joka pystyy valvotuissa olosuhteissa demonstroimaan yliluonnollisen kyvyn, kuten telepatian, energian havaitsemisen tai telekinesian eli esineisiin vaikuttamisen ajatuksen voimalla. Suomessa Skepsis ry on tehnyt samankaltaisen haasteen, tosin maltillisemmalla 25 000 euron pottilla. Kukaan ei ole onnistunut nostamaan tätä rahapottia. Yrittäjiä on toki vuosien varrella ollut useita.

Taikurit ovat vedättäneet myös tutkijoita. Banachek-niminen mentalisti huijasi Project Alpha -kokeessa tutkijoita uskomaan ennaltanäkemiseen, ajatusten lukemiseen sekä telekinesiaan itse kehittämillään yksinkertaisilla tempuilla. Koko vedätys oli skeptikko Randin junailema. Hän oli jo vuosien ajan kritisoinut julkisuudessa tieteilijöiden para-

normaalien ilmiöiden tutkimusmetodeja. 70-luvulla tietees-
sä oltiin vielä aidosti kiinnostuneita esimerkiksi telekinesian
(esineisiin vaikuttaminen ja niiden liikuttaminen ajatuksen
voimalla) ja kaukonäkemisen (näkeminen paikkaan, jossa
ihminen ei sillä hetkellä fyysisesti ole) potentiaalista. Nykyi-
sin tämän kaltaisia asioita ei enää kovin vakavasti tutkita,
ainakaan julkisesti.

Randin oppilaat, taikurikaksikko Penn & Teller, tekivät
minuun suuren vaikutuksen *Bullshit*-tv-ohjelmallaan, jossa
duo tutki ja todisti vääriksi näennäistieteitä, ylikuonnollisia
uskomuksia, huuhaata ja huijauksia. Mutta kuten kävi Penn
Jillettelle, joka terveydentilansa vuoksi kääntyi vegaaniksi
ja totesi ihmisen aiheuttaman ilmastonmuutoksen olevan
totta (molempia aiheita oli käsitelty ohjelmassa piruilevaan
sävyyn), myös omat asenteeni ja elämäntätömykseni ovat
muuttuneet iän myötä. Olen edelleen uskonnoton skeptik-
ko ja uskon tieteen olevan paras tapa tavoitella ymmärrys-
tä, mutta uskallan myös sanoa: »En tiedä.» Ammattilaisena
tiedän monien temppujen salat. Koen valitettavan harvoin
taianomaisia hetkiä mentalismin tai taikuuden kautta. Ar-
jessakaan en ole kokenut mitään paranormaaliksi luokitel-
tavaa, mutta yritän silti pitää toivon liekkiä yllä aidosti mys-
tisen kokemuksen osalta.

Ihmisissä on sisäänrakennettu mekanismi taikauskoon ja
mystisten kokemusten tavoitteluun. Jopa piinkovat skepti-
kot ovat taikauskaisia, vaikka tietävät hyvin, ettei asiassa ole
mitään järkeä. Logiikalla on vaikea ohittaa satojatuhansia
vuosia vanhoja reitityksiä aivoissamme. Samaanit ymmärsi-
vät, että ihmisen todellisuuden kokemusta, aisteja ja havain-
tokykyä muokkaamalla voidaan rakentaa mystisiä koke-
muksia, joiden avulla esimerkiksi parantaminen rituaaleilla

on mahdollista. Mentalistit ja taikurit pyrkivät tarjoamaan yleisölleen edes hetkellisesti kokemuksen toisesta todellisuudesta, jossa mahdoton on mahdollista. Kyse on pohjimmiltaan samasta asiasta. Kun kädellä ollut pelikortti onkin vaihtunut toiseen, kokemus voi olla aivoja hetkellisesti nyrjäyttävä tapaus tai kokonaisvaltainen, elämäkatsomusta ja todellisuutta perustavanlaatuisesti muuttava mystinen tapahtuma, kuten vaikka uskoontulo.

Eräässä esityksessäni on kohta, jossa avustaja menettää hetkeksi lukutaitonsa suggestion voimasta. Valitsen avustajaksi yleensä hyvällä itsetunnolla varustetun miehen, jota lukutaidon kadottaminen yleisön edessä ei suuremmin haittaa. Palkitsen kuitenkin avustajan suggestiolla tempun loppussa ja sanon: »Kun lasken kolmeen, avaat silmäsi ja osaat jälleen lukea, ehkä jopa paremmin kuin ennen. Loppuilltasi on mahtava, pidät todella hauskaa, ja jos – huom., jos – haluat nauttia alkoholia, tänä iltana voit juoda niin paljon kuin haluat, eikä sinulla ole huomenna lainkaan krapulaa!»

Luonnollisesti tämä on vitsi, mutta olen useita kertoja kuullut, että juttu toimi. Moni avustaja on tullut jälkikäteen kertomaan minulle, että alkoholia kului illan aika railakkaasti, mutta aamulla ei ollut tietoaakaan krapulasta. Tämä on täysin luonnollista, koska ihmisten edessä adrenaliini- ja dopamiinitasot nousevat ja koska huumorimielessäkin tehty rituaali vaikuttaa alitajuntaan. Taika tepsii, koska mieleemme on rakennettu vastaanottamaan ihmeitä.

Call it magic

Sanalla »taika» on suomen kielessä ikävä klangi, jonka mielikuvat osuvat lähinnä taikureihin tai viihteeseen, kuten Harry Potteriin. Englanninkielinen »magic» kattaa huomattavasti laajemman alueen tunteita. »Taianomainen» on hiukan parempi ja merkityksellisempi sanana mutta ei lähellekään niin iskevä. Oli sana sitten mikä hyvänsä, kaipuu taikuuteen ja taianomaiseen kokemukseen on hyvin inhimillinen. Taikuuden kokemus herättää toivon siitä, että mahdottomalta vaikuttava voikin olla mahdollista. Rajat, joita asetamme omalle todellisuudellemme, eivät enää olekaan rajoja.

Tämän kirjan tarkoitus ei ole etsiä totuutta. Jos energia-parantajan hoito tehoaa, voivat kyseessä olla psykologiset mekanismit, kuten suggestio, plaseboefekti – tai sitten energiat. Tieteellisesti pätevää näyttöä energiahoitojen toimivuudesta ei ole, mutta toisaalta suggestion ja plaseboefektin mekanismejakaan ei vielä täysin tieteessä ymmärretä. Se, että käsitteet laitetaan tieteelliseen lokeroon, ei poista aivojemme mekanismien todellista taikuutta.

Kun ryhdyin tähän kirjaprojektiin, kokemukseni ja tietoni niin kutsutuista henkisistä aloista olivat vähäisiä. Minulla oli kuitenkin aavistus, että kokemukseni ja ammattitaitoni mentalistina tarjoaisivat aiheeseen harvinaisen näkökulman. Olen rakentanut arkitodellisuudesta poikkeavia, taianomaisia kokemuksia viihdemaailmassa jo parikymmentä vuotta. Plaseboefektit, suggestion voima ja todellisuuden kokemuksen taivuttaminen ovat minulle arkipäivää. Olen saanut tuhansia kertoja todistaa lähietäisyydeltä, kuinka taikuus vaikuttaa ihmisiin.

Mentalistien keskuudessa käytetään termiä »real magic», aito taikuus, kun tehdään demonstraatio, jossa ihminen kokee taikuutta ilman, että taustalla on jokin temppu. Yleensä nämä aidon taikuuden demonstraatiot nojaavat vahvasti psykologiaan, mutta loppujen lopuksi edes me mentalistit emme aina tiedä, miksi jokin asia toimii. Kunhan se toimii, se riittää useimmille meistä. Esimerkiksi hypnoosi on vielä tieteellekin isoilta osin mysteeri, mutta silti sen avulla voidaan muovata ihmisen todellisuuden kokemusta radikaalisti.

Aloittaessani tämän projektin päätin, että haluan olla mieleltäni avoin, utelias ja oppiva. Haluan ymmärtää erilaisia todellisuuksia, joissa me ihmiset elämme, ja oppia niistä. Maailmassa on jo kosolti hyviä teoksia, joissa tarkastellaan henkisten ja esoteeristen alojen todenmukaisuutta. Minun tieni tällä matkalla on erilainen.

Kauheus on katsojan silmissä

Ihminen on hyvin sopeutuvainen eläin, kenties eläimistä sopeutuvaisin. Paitsi että pärjäämme monenlaisessa ilmastossa ja ympäristössä, omaksumme myös nopeasti vallitsevan sosiaalisen todellisuuden. Kaikkeen tottuu. Kuten myöhemmin kirjassa kerron, sain hypnoosin avulla amerikkalaisen miehen pitämään minua näkymättömänä. Jos aivoillemme on mahdollista opettaa muutamassa minuutissa vaihtoehtoinen todellisuus, joka tuntuu täysin aidolta, mitä tuhansien vuosien kollektiivinen illuusio voikaan tehdä?

Kirjailija, futuristi, mystikko ja itsensä sissionologiksi tituleerannut Robert Anton Wilson esittää teoksessaan

Prometheus Rising -harjoituksen, jossa hän kehottaa asettumaan asettumaan päiväksi sellaisen ihmisen näkökulmaan, jolla on vastakkainen elämäkatsomus. Yritä päivän ajan tarkastella maailmaa ja ajatella kuin rasisti. Elä päivä skeptikkona. Ajattele päivän ajan kuin fundamentaalikristitty. Vaikka toiseen elämäkatsomukseen sukeltaminen kokonaiseksi päiväksi tuntuu ainakin minusta mahdottomalta, Wilsonin ajatuksessa on järkeä. Asettumalla toisen ihmisen asemaan alkaa ymmärtää, että todellisuudessa ja faktoissa on monia puolia. En ehkä pysty elämään henkisen tien kulkijana kokonaista tuntiakaan, mutta olen havainnut, että asioiden tarkasteleminen itselle epätavanomaisesta näkökulmasta laajentaa tajuntaa ja ymmärrystä.

Asiat näyttävät hyvin erilaisilta riippuen siitä, tarkasteleeko niitä vaikkapa ateisti tai uskovainen. Kantasuomalainen näkee jotkin islamin kulttuurin asiat hyvin vieraina, kun taas muslimille esimerkiksi meille suhteellisen normaali perjantai-ilta kaupungilla saattaa näyttää hulluudelta. Amerikkalainen saattaa kokea saunomisen alasti muiden kanssa järkytyksenä, kun meille se on varsin normaalia. Erilaisia mikroyhteiskuntia ja kuplia löytyy kantasuomalaistenkin joukosta lukemattomia. Punavihreä woke-vegaaani Kalliosta näkee maailman eri tavalla kuin joensuulainen perussuomalainen. Ehkä toinen on oikeassa, tai sitten ei.

Kohti valoa

Pandemia-aikana, kun keikkani oli peruttu, käytin aikaa muun muassa perehtymällä viktoriaanisen ajan henkiistuntoihin. Pohdin omaa työtäni ja sen suhdetta yli-

luonnolliseen ja esoteriaan. Mentalismi on osin lähtöisin meedioistunnoissa käytetyistä tekniikoista, joilla huijattiin yleisöä uskomaan meedion yliluonnollisiin voimiin. Viktoriaanisen ajan meedioistuntojen metodeja on tutkittu melko paljon. Etenkin taikureiden ja mentalistien kulttuurihistoriassa tunnetaan henki-istuntojen temput varsin hyvin.

Näitä pohtiessani mietin, käyttävätkö modernit selvänäkijät ja meediat edelleen temppuja. Huijaavatko he myös itseään, vai olisiko taustalla ehkä psykologiaa tai jopa henkien kanavointia? Mielessäni alkoi kytä ajatus selvänäkijän tai meedion tapaamisesta. Olisi mielenkiintoista nähdä itse, mistä on kyse, ja peilata tekniikoita omiini. Ehkä selvänäkijät käyttävät tietämättään niin kutsuttuja kylmälukutekniikoita, joiden avulla ihmisestä saadaan tietoja heidän sitä huomaamatta. Ehkä selvännäkijät vain huijaavat. Pyörittelin ajatusta. Se alkoi laajentua: ufot, kultit, uskonlahkot, kaatajapapit, energiasenseit, reikiparantajat, enkelikanavoijat ja modernit samaanit. Eläinkommunikointi. Aaveet. Entä jos aihetta ei käsittelisi perinteisestä asenteellisesta näkökulmasta, vaan antaisi ihmisten puhua ja kuuntelisi? Toimittaja, muusikko ja kirjailija Perttu Häkkisen legendaarinen radio-ohjelma Ylellä on soinut iltasatuna kuulokkeisani jo vuosia nukkumaan mennessäni. Arvostin suuresti tapaa, jolla Häkkinen kuunteli vieraitaan, oli heidän agendansa ja aiheensa sitten kuinka sakeaa tahansa. Hän ei ottanut puolia vaan oli utelias ja kiinnostunut. Mahdollinen tuomitseminen ja paheksunta jäivät kuulijan tehtäväksi.

Monille ohjelman kuulijoille tämän kaltainen puolueeton lähestyminen oli uutta ja vierasta. Kun Häkkinen teki jakson psykedeelisistä huumeista, hän sai palautetta, jossa ohjelmaa syytettiin huumemyönteiseksi. Monien oli vaikea

hahmottaa, että asioista voi puhua avoimesti ilman, että niihin otetaan kantaa. Vaihtoehtohoitoihin liittyy paljon eettisiä ongelmia, koska alaa ei valvota kuten perinteisiä terapiamuotoja. Kaikki tähän kirjaan haastattelemani henkilöt olivat eettisten asioiden suhteen tiedostavia ja tarkkoja, mutta tämä ei tietenkään tarkoita sitä, että kaikki alalla toimivat toimisivat samoin. En kuitenkaan paneudu tässä kirjassa vaihtoehtohoitojen eettisiin ongelmiin syvällisesti. Aiheesta on kirjoitettu ja puhuttu jo paljon.

Olisi helppoa valita puolensa ja katsoa aiheita yksien laisien lävitse. Minua kiinnostaa lainata toisen laseja ja yrittää nähdä, mitä he näkevät. On hyvin harvinaista, että ihmiset muuttavat mielipidettään asioista, jotka ovat oleellisia elementtejä heidän maailmankatsomuksessaan. Skeptikko ei kohtaa aaveita aavetalossa, kun taas henkisemmän tien kuljija saattaa kohdata. Puolin ja toisin voisi ajatella kyseessä olevan herkkyyteen liittyvä tekijä. Skeptikon mielestä henkinen ihminen on herkkä ja tulkitsee pienetkin satunnaiset tapahtumat aaveen aiheuttamiksi. Henkisen ihmisen mielestä skeptikko taas ei ole tarpeeksi herkkä, jotta voisi kokea korkeamman taajuuden ilmiöitä. Uskovainen ihminen tulkitsee tietyt tapahtumat johdatukseksi, ateisti taas sattumiksi.

Tiede yrittää etsiä totuuksia, mutta minä en ole tiedemies. Minun vahvuuteni on luoda illuusioita ja hetkellisiä todellisuuksia, joissa taikuus on mahdollista. Olen koko urani yrittänyt ymmärtää taikuuden kokemusta ja pyrkinyt rakentamaan yliluonnolliselta vaikuttavilla kokemuksilla, samalla itse uskomatta yliluonnolliseen. Mutta minä olen vain tempuilija. Käytän psykologiaa ja taikatemppuja ohjelmissani, mutta ehkä maailmassa on ihmisiä, jotka hallitsevat